

ترسیم چهره یهود از دیدگاه قرآن کریم

محمد خزاعی^۱

دانشجوی کارشناسی الهیات دانشگاه ثامن الحجج (ع) مشهد

چکیده

از جمله اقوام قدیمی و مهمی که در قرآن و به ویژه در سوره اسراء از آن نام برده شده است، قوم یهود به رهبری حضرت موسی (ع) است. در این تحقیق سعی شده است که در مورد دیدگاه های قرآن و عملکرد پیامبر (ص) و مسلمانان در مواجهه به این قوم پرداخته شود و همچنین تصویری که قرآن از این قوم و عاقبت آنها ارائه می دهد مورد بررسی قرار گیرد. نتایج نشان داد که این قوم بارها مورد مذمت اسلام و به عنوان دشمن دیرینه اسلام یاد شده و همواره باید از آن به عنوان خطر بزرگ که اسلام را تهدید می کند نام برد.

واژگان کلیدی: یهود، قرآن کریم، حضرت موسی

^۱ نویسنده مسئول: khazaeimahdimohammad@gmail.com

مقدمه

در قرآن کریم بیش از ۳۷۰ آیه در مورد قوم یهود وجود دارد، از آن جایی که یهود و به ویژه (صهیونیسم) عامل خطر بزرگ برای اسلام و مسلمانان هستند و از طرفی دارای ویژگی های سخت و ناشناخته‌ی متعدد فرهنگی، اجتماعی و نژادی هستند لذا باید از منبع موثق و کاملی برای توصیف این قوم استفاده کرد لذا قرآن کریم، بهترین منبع برای شناخت این قوم است. سوره ی اسراء یکی از مهم ترین سوره های قرآن کریم برای شناخت ویژگی های این قوم است و به مقایسه میان آیین یهود و اسلام می پردازد. در واقع پیدا کردن ویژگی های این قوم به ویژه برای دانشمندان اسلامی هم برای جلوگیری از خطر بزرگ (اسرائیل) با اهمیت بوده و هم از لحاظ اینکه این قوم و به ویژه صهیونیسم به عنوان خطری بالفعل تلقی می شوند، دارای اهمیت است. بنابراین استفاده از آیات شریفه قرآن کریم بسیار مهم و موثق تلقی می شود. (آخوندی، ۱۳۸۵).

امروزه نیز یهود در قالب صهیونیسم مدعی مالکیت جهان بوده و با داشتن عقاید انحرافی و نژاد پرستی سعی بر به هم زدن امنیت جهان به ویژه مسلمانان داشته و از طریق حمله های فرهنگی مختلف، سعی بر غلبه در جوامع مسلمین است. خداوند نیز در آیه ۸۲ سوره ی مائده قوم یهود را به عنوان سر سخت ترین مردم نسبت به مؤمنان معرفی کرده است (نصیریان و رسول زاده، ۱۳۹۹). این پژوهش، کوششی است برای بیان تصویر واقعی از یهود و عاقبت آنان، که براساس آیات شریفه قرآن کریم و برخی روایات است، پردازد.

مبانی تحقیق

ریشه لغت یهود

در وجه تسمیه یهود از ریشه ی هود به معنای توبه است. در گفتار موسی خطاب به خداوند «إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ» را به عنوان شاهد این سخن گفته اند (ابن منظور، ۱۴۰۵، ج ۳، ص ۴۳۹/شهرستانی، ۱۳۷۵، ج ۱، ص ۱۹۲، طعیمه، ۱۴۱۱، ص ۳۴).

اهل کتاب به پیروان دین هایی گفته می شود که دارای کتب الهی برای هدایت انسان ها بوده اند و یهودیان و مسیحیان نیز از جمله اهل کتابند. در بیان معنای یهود دو قول است:

بر اساس آیه ی «إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ» به معنای توبه از ریشه ی «هود» است (ابن منظور، ۱۴۰۵: ۳/۴۳۹) و بر اساس قول دوم که بر اساس اینکه این قوم در هنگام خواندن تورات بدنشان را حرکت می دادند. بنابراین به معنای حرکت کردن، نام برده شده است (طنطاوی، ۱۳۹۲).

قرآن کریم تمام پیامبران صاحب شریعت را مسلمان معرفی کرده و دین آن ها را اسلام نام نهاده است. بنابراین «اسلام» نام تمام شرایع خداوند است به صورت عام. از این رو تفاوت اساسی بین دین ها و شریعت های آسمانی وجود ندارد و نام های مختلف «یهودیت» و «مسیحیت» اساس الهی نداشته و به طور خاص نام آخرین شریعت اسلام است (پیامبران و مسأله پیامبری/۷۸)

قرآن کریم در آیه ی ۲۱۳ سوره بقره این اختلاف را از طرف پیامبران و شریعت ها نمی داند و آن را ستمی می داند که امت ها پس از پیامبر اکرم نسبت به میراث دینی خود انجام داده اند: (کباری، ۱۳۸۵)

برخی از نوشته های عهد عتیق سه تعبیر و سه مرحله را برای قوم یهود در نظر گرفته اند:

مرحله اول: «عبرانیان» است و از خاندان یعقوب آغاز و تا حمله پادشاه بابل به اورشلیم و نابودی آن ادامه دارد. در مرحله ی دوم که با عنوان «بنی اسرائیل» مطرح است از زمان یعقوب و تا حمله ی پادشاه بابل به اورشلیم و نابودی آن ادامه می یابد و سرانجام مرحله ی که با عنوان «یهودیان» نام برده می شود و از دوره ی تبعید بابلی آغاز و تا زمان حال ادامه دارد. (خلیفه محمد، ۱۹۹۸)

در قرآن کریم هیچ گاه از اصطلاح «عبرانیان» سخن گفته نشده بلکه همواره از بنی اسرائیل و یهود یاد شده است که نشان از عدم تحقیر قرآن کریم نسبت به این قوم است (نک: خالدی، ۱۴۱۹).

در بیشتر موارد واژه های «یهود»، «هود» و «الذین هادوا» در کنار «نصاری» به کار گرفته شده است (شاکر، محمد کاظم، ۱۳۹۱).

یهودیان تاریخ شکل گیری یهودیت را به زمان حضرت ابراهیم نسبت داده و آن را اساس یهودیت می دانند (ابن الشریف، ۱۴۰۴) در نتیجه بنیان گذار یهودیت را ابراهیم می دانند (Britanica, 1994). قرآن کریم با اشاره به ادعای این پیروان آن را نادرست و نامعقول دانسته و فرموده اند که حضرت ابراهیم پایه گذار دین حنیف است (آل عمران/۶۷-۶۵) «اصطلاح یهود در تورات حضرت موسی نیز بیان نشده است»

در قرآن کریم برای پیامبران از اوصافی چون «حنیف»، «مسلم» و «ملت ابراهیم» استفاده شده است. بنابراین هیچ گاه از یهودیت و نصرانیت برای وصف پیامبران استفاده نشده است، در واقع کلماتی مانند «الیهود»، «هوداء»، «یهودیا» و «الذین هادوا» برای افرادی که پیروان حضرت موسی بوده اند استفاده شده است. (البقره/۱۴۰-۱۳۵؛ آل عمران/۶۷)

در واقع قرآن کریم وقتی عنوان «الذین هادوا» را به کار می برد به معنای این است که افرادی که خود را یهودی می دانند در واقع انبیای بنی اسرائیل را دعوت کننده به اسلام دانسته و همه ی آنان را «مسلم» می خواند (البقره/۱۲۸ و ۱۳۲-۱۳۱؛ آل عمران/۸۴؛ المائده ۱۱۱؛ العنکبوت/۴۶؛ یونس/۹۰ و الحج/۷۸)

سیر تاریخی قوم یهود

- عصر موسی

در این دوره با توجه به اینکه یک جامعه بزرگ دینی شکل گرفته و در آن ارتباط با خداوند به صورت عهد و میثاق است، در نتیجه عصر موسی را به مهم ترین دوره برای شکل گیری آئین یهود تلقی می کنند. در این زمان بود که اولین میثاق نامه با ده فرمان آمده است که در بر گیرنده ی اساس اعتقادات، اخلاق است و حتی در آن از قرآن کریم یاد کرده و آن را با وصف «تَفْضِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ» یاد آور شده است (الأعراف/۱۴۵)

نویسنده کتاب تورات در این دوره نازل شده و طبق آیات قرآن کریم تا پیش از دوره پیامبر اکرم این کتاب بعد از موسی انبیاء بنی اسرائیل بر آن تسلط داشتند به عنوان یک کتاب الگو و الگو و امام برای جوامع وجود داشته است (الأحقاف/۱۲).

- عصر بعد از موسی

بنی اسرائیل پس از ورود به سرزمین مقدس به مدینت گام نهادند زیرا تا قبل از آن در بیابان بوده و زندگی شهرنشینی نداشتند. دوران پادشاهی این قوم با حاکمیت حضرت داوود و فرزندش حضرت سلیمان به اوج خود رسید و در این دوره بود که معبد سلیمان شناخته شد. در قرآن کریم نیز نام این معبد با تعبیر «مسجدالاقصی» به کار گرفته شده است (الأسرار/۱) داود و سلیمان به تعبیر قرآن کریم و کتاب مقدس، پیامبر و پادشاه خداوند شده بودند در نتیجه آن ها را می توان بهترین نماد وحدت دین و حاکمیت سیاسی آن دوره دانست. با وفات حضرت سلیمان یهودیان دچار تفرقه شده و دولتشان به یهودا و اسرائیل تقسیم شد و در نتیجه اندیشه های توحیدی به ویژه در منطقه اسرائیل مورد تعرض و به جای آن اندیشه های بت پرستی رواج پیدا کرد.

- دوره اسلام

اما در دوره ی اسلام یهودیان در آیات مکی و مدنی پدیدار شده اند، این افراد در مدینه و اطراف آن ساکن بودند. در قرآن کریم این یهودیان به نسل بنی اسرائیل بر می گردند که به این منطقه مهاجرت کرده و ساکن شده بودند و با عنوان بنی اسرائیل مطرح شده اند که نشان دهنده ی ارتباط آنان با بنی اسرائیل است (بقره/۴۰، ۴۷ و ۱۲۹).

وضعیت امور دینی و فرهنگی یهود

در قرآن کریم عالمان یهودی، با عناوینی از جمله: احبار (المائده/۶۳، التوبه/۳۴)؛ «راسخون در علم» (النساء/۱۶۲)؛ «رَبِّيُونِ آلِ عِمْرَانَ» (۱۴۶) و «رَبَانِيُونِ» (المائده/۶۳) به کار گرفته شده است. اگر چه عالمان یهودی دارای درجه علمی بالایی نبودند ولی تعداد محدود از احبار و ربانیون از جمله عبدالله بن سلام که جزو احباری ها بودند پس از دیدار با پیامبر اکرم اسلام را پذیرفته و حقیقت این آئین سعادت‌مند را قبول کردند (شاکر، محمد کاظم، ۱۳۹۱).

برخی از ویژگی های تاریخی آیین یهود

- دنیا طلبی

یکی از بارز ترین ویژگی یهودیان، دنیا طلبی است به گونه ای که این قوم هیچ وقت به قانع بودن از حق خود راضی نبوده و همواره به انباشت مال و ثروت حتی با ستم و حق خوری از دیگران بودند که نتیجه ای جز رباخواری و از بین بردن حق مردم نداشت (المائده/۴۲، ۶۲، ۶۳؛ النساء/۱۶۱)

کارل مارکس که یکی از یهودیان معتبر است خود به این موضوع اشاره می کند که این آیین هدفی جزو کسب کار و دادستد ندارد و خدای واقعی آن ها پول و ثروت است (مارکس، ۱۳۸۱، ص ۴۶).

- پیمان شکنی و توهین به خداوند

قرآن کریم در آیه ۸۳ سوره ی بقره با تعبیر «ثُمَّ تَوَلَّيْتُمُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَ أَنْتُمْ مُّعْرِضُونَ» بیان می کند که پیمان شکنی جزو عادت های همیشگی این قوم است که در واژه های تَوَلَّى و اعراض به کار می رود. البته این ویژگی در آیه ی ۸۴ سوره ی بقره با اشاره به نقض پیمان در شبه جزیره عرب پیش از بعثت پیامبر اکرم مشخص شده بود. همچنین در همین آیه خداوند با اشاره به عمل کردن برخی از احکام (تورات) مثل آزاد کردن اسیران جنگی و عدم رعایت برخی دیگر از آیات که عدم قتل یکدیگر است عمل نمی کنید اشاره می کند که این موضوع اشاره به برخورد دو گانه با این احکام است.

در آیات ۱۲ و ۱۳ سوره مائده، ۵۸ سوره ی انفال و ۱۰۰ سوره بقره این ویژگی یهودیان به صورت مکرر بیان شده است. از طرفی یهودیان با شنیدن آیاتی در مورد انفاق که از مردم خواسته شده بود در راه خدا انفاق کرده و به خداوند صفت فقیه بودن و بی نیاز بودن به خدا را دادند (آل عمران/۱۸۱) همچنین آنان با به کاربردن کلمات عربی به تمسخر پیامبر نیز روی می آوردند.

- کشتن پیامبران و صالحان

یهودیان در تاریخ، پیامبرانی از جمله اشعیاء، ارمیا، زکریا و حزقیال را به قتل رساندند (طنطاوی، ۱۳۹۲). همچنین اهانت و توهین هایی که این قوم با حضرت موسی و تلاش آن ها برای قتل این پیامبر در آیه ۱۵۷ سوره ی نساء و همچنین اهانت به مادر ایشان در آیه ی ۱۵۶ این سوره آمده است.

از طرفی قرآن کریم در آیه ۲۸۵ سوره بقره به ایمان آوردن پیامبر و مؤمنان بر تمام پیامبران و کتاب ها سخن گفته و حضرت عیسی را به کلمه خداوند و مادرش رازی پاکدامن و صدیقّه و مطهره می داند (النساء/۱۷۱، مائده/۷۵ و آل عمران/۴۲) از دیگر ویژگی های این قوم می توان به نادیده گرفتن احکام الهی، ایجاد بحث های دینی و کلامی، ایجاد توطئه و تفرقه بین مسلمانان و تلاش برای منصرف کردن مسلمانان از دینشان، پیمان بستن با منافقان و مشرکان برای مقابله با مسلمانان و مسخره کردن دین اسلام از جمله ویژگی هایی است که در آیات متعدد قرآن به آن اشاره شده است.

رفتار یهودیان با پیامبر و سایر مسلمانان

قبل از هجرت پیامبر، از آن جایی که در مکه تعداد کمی یهودی ساکن بود، بین پیامبر (ص) و یهودیان آن زمان برخورد و دشمنی گزارش نشده است؛ اما با ورود پیامبر اکرم به مدینه و به دنبال آن ایمان آوردن شمار زیادی از مردم یهودی به اسلام، از پیامبر (ص) و مسلمانان حمایت نکرده و دشمنی خود را به صورت آشکار نشان ندادند و در برخی موارد با مسلمانان هم پیمان شدند. بنابراین در سال های اولیه هجرت دشمنی آشکاری بین یهود و پیامبر و مسلمانان ایجاد نشد. اما از آنجایی که تعدادی از یهودیان به اسلام پیوسته، به دلیل خود برتری بینی استکبار و غرور و همچنین به این دلیل که پیامبر اکرم جزء بنی اسرائیل بود ایمان نیاوردند (ابن هشام، ۱۴۲۵، ج ۲، ص ۱۵۹ و ۱۶۴).

از طرفی با آشکار شدن برخی از احکام اسلام مانند تحریم ربا دشمنی خود را علنی کردند (جواد علی، ۱۴۱۳، ج ۶، ص ۵۴۵-۵۴۳) بنابراین یهودیان به سرعت عهد و پیمان خود را با حضرت محمد (ص) قطع کرده و هم پیمان با مشرکان مکه برای نابودی پیامبر شدند. از جمله اقدامات خصمانه یهودیان برای دشمنی پیامبر ایجاد مجادلات مختلف دینی و کلامی، سؤال از پیامبر (ص) به قصد نشان دادن عجز آن حضرت و بازیچه گرفتن احکام الهی و تلاش در ایجاد فتنه برای رسول خدا بودند.

فساد و گزارش آینده امت یهود

در ابتدای سوره ی اسراء خداوند، پس از معرفی پیامبر اسلام، به معرفی شریعت حضرت موسی (ع) و تورات پرداخته است. در این سوره از دو فساد جهانی بنی اسرائیل در دو مرحله سخن به میان آمده است. در آیه ی ۴ تا ۷ سوره ی اسراء به این دو فساد اشاره شده (طبرسی، ۱۳۶۰: ۱۴/۹۸)

از طرفی در آیات ۴-۷ سوره ی اسراء خداوند می فرماید: ما به بنی اسرائیل در کتاب تورات اعلام کردیم که ۲ بار در زمین فساد خواهید دید و برتری جویی بزرگی خواهید نمود. هنگامی که وعده فرا رسد، عده ای از بندگان پیکارجو را به علیه شما انتخاب کرده و... در واقع در این آیات خداوند آینده امت یهود را بیان کرده و به آن ها گزارش وقوع دو فساد را می دهد. در فساد اول عده ای با شما مبارزه و تا مرکز سرزمین های شما پیش روی می کنند و با بیان «وَ كَانَ وَغَلًا مَّفْعُولًا» به این جمله تأکید می کند و سپس می فرماید و شما صاحب یک پیروزی شده و خداوند مال، اموال و نفقات آن ها را زیاد می کند. اما در فساد دوم مجدداً آن قوم بر یهودیان مسلط شده و آن ها را به نابودی می کشاند و به (المسجد) مرکز شما وارد شده و آن ها را از بین برده و بر آن ها مسلط می شود.

در مورد این فساد ها که چه کسانی را شامل می شود نظرات گوناگون مطرح شده است از جمله اینکه عده ای فساد اول را قتل زکریا و حبس ارمیا یا قتل «شعیباء» دانسته و فساد دوم را به قتل یحیی بن زکریا و یا قصه قتل حضرت عیسی (ع) نسبت داده اند (الکشاف: ۲: ۱۴۲۱ق) و برخی دیگر این دو فساد را همان ظلم و ستم یهودیان و حق خوری و گرفتن مال مردم و قتل انبیاء و پیامبران الهی به ناحق دانسته اند. همچنین به گفته محمد بن اسحاق فساد اول قتل اشعیاء و فساد دوم قتل یحیی است (طبرسی، ۱۳۶۰: ۱۴/۹۸).

برخی ویژگی های تورات در قرآن کریم

- حوزه تبلیغ

خداوند در آیه ی ۲ سوره اسراء می فرماید: «وَ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَ جَعَلْنَا هُدًى بَيْنَ إِسْرَائِيلَ» ما به موسی کتاب آسمانی دادیم؛ و آن را وسیله ی هدایت بنی اسرائیل ساختیم.

در این آیه خداوند به ویژگی منطقه ای و قومی بودن تورات اشاره می کند و در واقع می فرماید:

این کتاب از سوی خداوند برای موسی نازل شده تا هدایت گر قوم بنی اسرائیل باشد. بنابراین حوزه ی رسالت حضرت موسی تنها قوم بنی اسرائیل است.

- مدت تبلیغ

خداوند در نهمین آیه از سوره ی اسراء می فرماید: « إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمٌ » در این آیه صراحتاً بیان می شود که دوره ی عمل به کتب ادیان دیگر به پایان رسیده و شریعت آن ها منسوخ شده است. در واقع قرآن کریم به عنوان مصدق کتاب های قبل خود از جمله تورات بوده و در عین حال برتری هایی بر آنان داشته و اصولی که در بردارنده ی همه ی کتاب های آسمانی است.

- دامنه ی کلام تورات:

خداوند در آیه ی ۱۴۵ سوره ی اعراف می فرماید: « وَ كَتَبْنَا فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَ تَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ » و برای او الواح از هر موضوعی نوشتیم و بیانی از هر چیز کردیم. این آیه بدین مفهوم است که فاصله ای که میان تورات و قرآن است به دلیل کمالی است که دین خداوند در بین رسالت موسی (ع) و نبوت حضرت محمد (ص) دارد. در واقع تورات آمده است تا برای هر چیزی بیان و موعظه و پندی را قرار دهد اما این کتاب به صورت تمام و کمال آن را بیان نکرده و این قرآن است که به صورت تمام و کمال همه چیز را در بر گرفته و هدایت گر همگان است (کباری، ۱۳۸۵).

سرسخت ترین دشمن

در آیه ی ۸۲ سوره ی مائده «لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَسِيصِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ» خداوند تعبیر سرسخت ترین مردمان از لحاظ دشمنی با اهل ایمان را معرفی می کند. بنابراین با توجه به این آیه که مصداق از دشمنی یهود است، سخن می گوید. یهودیان از دشمنان سرسخت مسلمانان بوده که دامنه ی این دشمنی آخرالزمان و قیام امام مهدی (عج) ادامه می یابد. سخنی از پیامبر نقل شده است که می گویند: قیامت برپا نمی شود مگر وقتی که بین مسلمانان و یهودیان جنگی ایجاد شود. به صورتی که مسلمانان تمام آن ها را به نابودی کشانده و حتی اگر شخص یهودی مصداق (محارب) در پشت صخره یا درختی باشد آن سنگ و درخت به صدا در آمده و می گوید: ای مسلمان این یهودی در پناه من پنهان شده و او را نابود کن (ابن حنبل، ۱۴۰۹: ۲/۴۱۷؛ عبدالرزاق: ۱۱/۳۹۹)

یهودیان بیشترین کینه را نسبت به اسلام و بیش ترین تلاش را برای نابودی و فاسد کردن اسلام به کار می برند به همین دلیل بود که در این آیه به عنوان سرسخت ترین دشمن مسلمانان معرفی شدند. دلیل این دشمنی و بغض را می توان عوامل متعددی دانست از جمله مهم ترین این دلایل: ۱. وجود تعصبات قومی و مذهبی ۲. کم رنگ شدن دین یهود با پیدایش اسلام ۳. داشتن انگیزه های مادی منافع دنیوی فراوان ۴. افشاگری و روشن کردن قرآن کریم نسبت به عقاید انحرافی و برخی کردار زشت یهودیان است (قاسمی، ۱۳۸۰).

در آیات مدنی قرآن کریم، قرآن همه یهودیان را برابر و یکسان نمی داند و آن ها را به یهودیانی که به خدا و روز قیامت ایمان آورده و اعمال صالح انجام می دهند که این افراد نزد خداوند پاداششان محفوظ است و اما کافران که محکوم به عذاب الهی هستند، تقسیم می کند (البقره/۶۲؛ المائده/۶۹؛ النساء/۱۶۱).

اگر چه خداوند یهودیان را سرسخت ترین دشمن مسلمانان معرفی می کند اما این حکم جامع نبوده و اشاره به یهودیان معاصر پیامبر (ص) در مدینه دارد (شاکر، ۱۳۹۱).

یهودیان مهاجر جزیره العرب، انتظار ظهور پیامبری از میان بنی اسرائیل را داشتند و گمان می کردند که وی از نسل اسحاق باشد اما با دیدن پیامبر اکرم (ص) آن هم از نسل حضرت اسماعیل خشم و کینه در دل آن ها شعله ور و آن ها را پیش از پیش متعصب و مخالف کرد، بنابراین دین پیامبر اکرم را نپذیرفتند (مصطفی حسین، بی جا بی تا) به عقیده دکتر مصطفی حسین قرآن کریم به عنوان یک کتاب موثق تاریخی قلمدار می شود که باعث شد ادعاهای دروغین یهودیان آشکار شود در نتیجه یهودیان با افشاگری قرآن نسبت به ویژگی اساسی خود یعنی برتری نژادی و دعوی موحد بودنشان احساس خطر و نگرانی کردند که این امر حاکی از آن بود که خداوند در آیات متعدّدش از شرک یهود و از تحریف شدن تورات و به دنبال آن تغییر یافتن برخی از احکام به دست آن ها سخن گفته است.

در واقع قرآن کریم با آن که اعمال ناشایست و فساد آموز مانند ربا خواری و حق خوری و خوردن مال حرام همچنین داشتن اندیشه های کفر آمیز را از ویژگی های بارز این آیین می داند اما گروهی از آنان را با علم می داند که به دعوت پیامبر اکرم را قبول و ایمان آوردند. در عهدنامه ای که پیامبر اکرم در مدینه تدوین کرد. همه ی طرف های پیمان از جمله یهودیان را امت واحد می دانست که از حقوق برابر برخوردار هستند که این عهدنامه نمونه ای از وجود روحیه ی تعاون و سازگاری اجتماعی در اسلام شناخته می شود (شاکر و لطفی، ۱۳۹۰)

اما جامعه یهود با قدر شناسی و با انجام رفتارهای خیانت آمیز از جمله یهودیان بنی قینقاع در جنگ بدر پیمان شکنی کردند و آیاتی در مورد این اقدامات یهودیان از جمله در سوره ی انفال آمده است همچنین پروردگار به پیامبر هشدار می دهد که مسلمانان از مشرکان و عهد شکنان مواظبت کنند (الأنفال/۵۶۵۸؛ آل عمران/۱۳۱۴).

در سوره ی احزاب نیز خداوند برخورد های مختلف که بین مسلمانان و یهودیان صورت گرفته اشاره کرده و عاقبت تلخ آن ها را بیان کرده است (الأحزاب/۲۹-۲۵)

عاقبت قوم یهود

در آیه ی ۱۲۸ سوره اعراف در مورد استخلاف بشر بر روی زمین و همچنین پیروز شدن حق علی رغم وجود دائمی باطل سخن گفته شده است (صافات/ ۱۷۲/۱۷) بنابراین سرنوشت بشریت در آخرالزمان پیش بینی می شود (رشید رضا، بی تا: ۹/۸۰؛ سید قطب، ۱۹۸۲: ۳۰۰۱/۵-۳۰۰۲)

خداوند در آیه ی ۱۱۲ سوره ی آل عمران می فرماید «ضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ الدَّلَّةَ اِنَّ مَا تُقْفُوا اِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللّٰهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ وَضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ الْمَسَكَنَةَ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ بِآيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ الْاَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوْا يَعْتَدُوْنَ»

هر زمان و هر کجا یافت شوند داغ خواری و ذلت بر آن ها زده شده... و به خشمی از سمت خداوند سزاوار شده اند و داغ بینوایی و بدبختی برای آنان زده می شود.

در این آیات خداوند هر قومی را که نافرمانی از احکام الهی و کفر ورزیدن و شرک ورزیدن را در پیش بگیرد هیچ عاقبتی جز ذلیل شدن و درماندگی ندارد. دلیل این امر را می توان به قتل رساندن ناحق پیامبران، نافرمانی از پروردگار و گذشتن از قوانین و حدود خداوند دانست. در واقع آن قسمت از آیه که به «ضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ الدَّلَّةَ» اشاره دارد یک فرمان تکوینی و قاطع است و مختص قوم خاصی نیست. هر آن که ناحقی کند و غرق گناه باشد سرنوشتی جز ذلت و خواری نداشته مگر آنکه توبه کرده و باز گردد (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴: ۳/۱۵۵).

در آیه ی ۴۱ سوره ی مائده خداوند می فرماید آن ها کسانی هستند که خداوند نمی خواهد قلب های آنان را پاک کند و برای آن سرنوشتی جز ذلت و خواری در دنیا و عذاب سهمگین در آخرت نیست. در واقع در این آیه از سرنوشت عجیب و تلخ این افراد سخن آمده است (گواهی: ۱۳۷۹).

در آیه ی ۱۱۲ سوره ی آل عمران ۴ عامل به عنوان گناهان کبیره شناخته شده که موجب ذلت و خواری هر قومی می شود:

۱. کافر شدن به آیات الهی ۲. به قتل رساندن پیامبران الهی به ناحق ۳. سرکشی و غرور ۴. تجاوز و تعدی.

خداوند در آیه ی دیگری از قرآن به این سرنوشت مسکنت بار و بیچارگی این قوم اشاره می کند: «وَ إِذَا تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيُبَعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْآيَاتِهِ مِنْ يَثُوهٍ سَوْءَ الْعَذَابِ» (اعراف/۱۶۷)

این آیه فقط به صورت یک بار آن هم برای خطاکاران قوم یهود به کار برده شده است که زمانی که پروردگارت اعلام کرد که تا روز قیامت کسی بر آن قوم را برخوادم انگیخت تا عذابی را بر آنان بچشانند.

بر اساس روایات مفسران شیعه سرانجام و عاقبت یهود با تحولات آخرالزمان پیوند داشته و با عصر ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ارتباط دارد (طوسی، بی تا، ۲۸۳/۷/۲۸۴: همان: ۸/۱۲۹). اما هلاکت قوم که برخی از روایات آن را به امام زمان (عج) نسبت داده به این معنا نیست که تمام یهودیان چه مؤمن و چه فاسق کشته می شوند بلکه بر اساس برخی شواهد بعد از بیرون آمدن تورات اصلی از غار انطاکیه توسط امام عصر و بیان این حضرت مبنی بر اصلی بودن این کتاب عده ای از آنان ایمان می آوردند (نعمانی، ۱۳۹۷: ۲۷۳: معذبی، ۱۴۰۹: ۳/۳۹۷: محلبی، ۱۴۰۳: ۵۱/۲۹)

بنابراین در تاریخ پرفراز و نشیب یهودیان گرچه در ایمان آوردن مختار بوده ولی آنها به آسانی اسلام را قبول نکرده وحدت ها به عصبیت خود تعصب و پافشاری داشتند. مکر و حیله به کار بردند، پیمان شکنی کردند و همواره خواستار بلا و نابودی مسلمانان بودند و در نتیجه تاریخ دشمنی آشکار و پنهان آن ها با مسلمانان ثبت شده است. (طباطبایی، ۱۳۷۴: ۶/۱۱۶). از طرفی، از آن جایی که یهودیان انبیاء الهی را مانع رسیدن به اهداف خود دانسته و در صدد جنگ و کشتن آن بر می خواستند و هنگام تولد موعود دوم که در تورات از آن نام برده شده بود فرا رسید، آن ها ابتدا در صدد از بین بردن آن حضرت و پس از ناموفق بودن با ایجاد جنگ های صدر اسلام و ترور پیامبر توانستند جانشینی آن حضرت را در دست گیرند (علیزاده، ۱۳۸۸)

روش تحقیق

اطلاعات مربوط به این پژوهش، به روش کتابخانه ای است و تحلیل اطلاعات وصفی - تبیینی است. در واقع اطلاعات گردآوری شده از منظر صاحبان اقوال و نظریات انعکاس داده شده و به علل و انگیزه آن ها پرداخته شده است.

بحث و نتیجه گیری

در دنیای امروز که قرن ها از سپری شدن بهترین فرستاده خدا می گذرد هنوز هم یهود و به ویژه اسرائیل از جمله دشمنان سرسخت اسلام شناخته می شود. در واقع صهیونیسم با اشغال کردن فلسطین دشمنی آشکار خود را هویدا میکند. آیین یهود که حضرت موسی (ع) رهبر آن است از جمله ادیان کهن و دارای سابقه است که وقایع مهمی در تاریخ آن ثبت شده است، از این رو یهودیان خود را برترین عالم می دانند که این به دلیل سابقه ی طولانی مدت این قوم در بنی اسرائیل و همچنین بیان برتری ها و مژده های فراوان خداوند است که بر اساس عقب است. این قوم به قدری مغرور شده که حتی از فرمان پیامبر خود سرپیچی کردند. در این پژوهش سعی شده است که تصویری واقعی از این قوم با توجه به آیات و روایات ترسیم شود. در قرآن کریم در آیات متعددی پیرامون سرنوشت و ویژگی های این قوم آیه نازل شده است که به نقد آنان و عقایدشان پرداخته و در برخی آیات به مقابله پیامبر و مسلمانان در مورد این قوم پرداخته شده است. این قوم با توجه به این تاریخ پر فراز و نشیب، یکی از مباحث مهمی است که پروردگار عظیم در قرآن کریم به آن پرداخته است. یهودیان امروز با دشمنی آشکار با اسلام از تمام تلاش خود برای نابودی و سرکوب اسلام استفاده کرده و در فلسطین اشغالی سکنی گزیده اند و با غارت و نابودی سرزمین و اموال مسلمانان می پردازد. شاید بتوان گفت خود برتریتی و حسادت یهودیان بود که مانع ایمان آوردن یهودیان به دعوت پیامبر اسلام شد. در این پژوهش سعی شد ویژگی ها و خصوصیات یهودیان با استفاده از قرآن کریم

و تفسیر آن پرداخته شود. در نتیجه با عنایت به عاقبت این قوم مسلمانان می‌بایست، با توجه به مزده پیروزی نهایی اسلام بر یهودیان، به عنوان بهانه‌ای محکم به دنبال مبارزه با یهودیان اشغالگر باشد.

منابع

قرآن کریم

آخوندی، محمد باقر، ۱۳۸۵، نگاه جامعه شناختی به قوم یهود در قرآن، پژوهش های قرآنی، شماره ۴۵، ویژه نامه قرآن و مسائل جامعه معاصر

ابن حنبل، احمد بن محمد، (۱۴۰۹ق)، المسند، القاهرة: دارالحدیث

ابن منظور، محمد بن مکرم؛ لسان العرب؛ قم: نشر ادب الحوزة: ۱۴۰۵ق

ابن الشریف، محمود؛ الادیان فی القرآن؛ جده: شرکه مکتبای عکاظ، ۱۴۰۴ق.

ابن هشام؛ عبدالملک؛ السیره النبویه؛ تحقیق: مصطفی السق، بیروت، دارالمعرفه، ۱۴۲۵ق

اللکشاف عن حقائق التنزیل و عیون الأقاویل فی و وجوه التأویل، ابوالقاسم محمود بن عمر الزمخشری، چاپ دوم، داراحیاء التراث العربی، بیروت، ۱۴۲۱ق

پیامبران و مسأله پیامبری، محمد منتقم، بی تا، انتشارات روزبه، بی جا بی تا

جواد علی؛ المفصل فی تاریخ العرب قبل الإسلام: بغداد: جامعه بغداد، ۱۴۱۳ق.

خالدی، صلاح عبد الفتاح؛ التخصیة اليهودیة من خلال القرآن؛ دمشق دارالقلم، ۱۴۱۹ق.

شاکر، محمد کاظم و لطفی، تفسیری تاریخی از یهود بر اساس قرآن کریم، فصلنامه علمی، پژوهش کتاب قیم، سال اول، شماره ۱ اول، بهار ۱۳۹۰ ش.)

طوسی، محمد بن حسین، (بی تا)، التبیان، به کوشش احمد حبیب قصیر العاملی، بیروت: داراحیاء التراث العربی.

طباطبایی، محمدحسین، ۱۳۷۴، المیزان فی تفسیرالقرآن، تهران: دارالکتب الاسلامیه.

طبرسی، ابو علی فضل بن حسن، (۱۳۶۰ش)، مجمع البیان فی علوم القرآن، تهران: انتشارات فراهانی.

طنطاوی، محمد سید؛ بنو اسرائیل فی القرآن و السنه: بیروت، دارالمکتبه، الاندلس، ۱۳۹۲ق.

عبدالرزاق، ابوبکر بن همام بن نافع الحمیدی الیعانی الصنعانی (۱۴۰۳ق)، المنصف، بیروت: دارالکتب الاسلامی).

علیزاده، سیدهادی، ۱۳۸۸، عملیات یهود برای مقابله با پیامبر (ص)، فصلنامه دین و سیاست، شماره ۲۰_۱۹، بهار و تابستان ۱۳۸۸، ۲۵_۳.

قاسمی، حمید محمد، اسرائیلیات و تأثیر آن بر داستان های انبیاء در تفاسیر قرآن، ص ۵۳

کباری، نسرین، ۱۳۸۵، بررسی تطبیقی اسلام و یهود در سوره ی اسراء پایان نامه کارشناسی ارشد.

گواهی، عبدالرحیم، (۱۳۷۹ش)، درآمدی بر تاریخ ادیان در قرآن، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

مارکس، کارل؛ درباره مسأله یهود؛ ترجمه: مرتضی محیط، تهران: نشر اختران، ۱۳۸۱ش.

محللی، محمد باقر بن محمد تقی، (۱۴۰۳ق)، بحار الانوار، بیروت: داراحیاء التراث العربی.

مجلسی، محمدباقر بن محمد تقی، ۱۴۰۳ ق، بحار الأنوار، بیروت: داراحیاء التراث العربی.

مصطفی حسین، الاسرائیلیات فی التراث الاسلامی، بی جا، بی تا

مکارم شیرازی، ناصر، (۱۳۷۴ش)، تفسیر، نمونه، تهران: دارالکتب الاسلامیه

نصیریان، صفرو رسول زاده، سعیر، ۱۳۹۹، بررسی تطبیقی تحلیلی عاقبت یهود از منظر قرآن و کتاب مقدس، دو فصلنامه ی تفسیر پژوهشی سال هفتم، شماره چهاردهم